

KRÁSY SLOVENSKA

OBRÁZKOVÝ ČASOPIS, VENOVANÝ VLASTIVEDNÝM ZÁUJMOM SLOVENSKA, PROPAGÁCII A OCHRANE
PRÍRODNÝCH KRÁS, TURISTIKE A CESTOVN. RUCHU, HISTÓRII, FOLKLORU, ŠPORTU A JASKYNIARSTVU

1948 – 1949

1-2

Ročník XXVI.

Redakcia a administrácia: Turčiansky Svätý Martin, Kuzmányho 29. Telefon číslo 35

Cena Kčs 20.-

Horolezecký kurz v Chamonix r. 1947

Na jar 1947 prišlo pozvanie od francúzskej Federation francais de la Montagne s tým, že pre čs. horolezcov je v Ecole nationale d' alpinisme et d' ski v Chamonix od 4.—20. aug. 1947 rezervovaných šesť miest. Sväz čs. horolezcov, po dohode s členskými klubmi odoslal za podpory MŠO a PŠO štyroch Čechov a 2 Slovákov do Álp.

Po horko-fažkom zaďovážení potrebných dokladov nasadol som 2. aug. do medzinárodného expresu, ktorý ma doviezol 3. aug. do Strassburgu. Tu som presadol na poludníkový expres a s novým presadaním v Burgu zachytil som expres Paris—St. Germain, odkiaľ električkou do Chamonix bolo len na skok.

Tak v nedeľu 3. aug. večer o 23. hod. zaklopal som na hotel Univers, v ktorom bola umiestená škola a ráno som sa zvitál s kamarátmi Čechmi. Haydeho tu ešte nebolo, prišiel len o tri dni. Cestou som Alpy nevidel, boli zahalené slabou hmlou, takže na druhý deň ráno bolo moje prekvapenie tým väčšie, keď oči, oslepené belosťou ľadu a snehu obdivovali smelé dielo prírody. Mt. Blanc ako aj iné vrcholy boli len na dosah ruky. Neodolal som a zabehol k najbližšiemu ďalekohľadu, ktorých je v meste na každom rohu a za niekoľko frankov dychtivo som prezeral belejúce sa pláne mont-blanskej skupiny Álp, popretínané nespočetnými trhlinami a vystupujúcimi skalnými stenami.

Hoci často počujeme prirovnanie, že Tatry sú Alpy v malom, mne je teraz už jasné, že Tatry sú Tatry a Alpy sú Alpy!

Škola sa neoficiálne začala 4. aug. a to účasťou kurzistov na ukážkach modernej záchrany ranených v horách. Predvádzali najlepší švajčiarski a rakúski horolezci, ktorí sa zúčastnili na medzinár. horolez. sjazde v Chamonix. Medzi nimi som poznal slávneho Rakúšana Schneidera. Ukážky za účasti do 300 osôb boli pod štítom Le Brevent (2552 m), na ktorý sme došli cez Planpraz (2050 m). Bola to naša prvá chodecká túra, trvajúca 5 hod. Na Planparz vedie lanovka a odtiaľ zas druhá na Brevent, zaujímavá tým, že lano je vedené so štítu na štít.

Táto prvá túra zanechala v nás mocný dojem, lebo za slnečného počasia mali sme krásny pohľad na protifahľý mt.-blanský masív, ktorý sa rozprestieral v celej mohutnosti a so všetkými štítmí. Od juhu to boli: Aig. de Bionassay, Aig. du Gouter, Dome du Gouter, Mt. Blanc, Aig. du Midi, Aig. du Plan, Grepon, Aig. de la Republik, Grandes Jorasses, Aig. du Dru, Aig. de Vert a Aig. d' Argentier.

Dňa 5. aug. bolo oficiálne otvorenie kurzu. Privítal a so všetkými účastníkmi soznámil nás riaditeľ školy a predstavil nám celý štáb cvičiteľov (moniteurs).

Boly to samé horolezecké „kanóny“, známe smelými prvovýstupmi.

Bolo 17 účastníkov zo štyroch štátov (Anglia 1, Belgia 6, Franciá 4, ČSR 6).

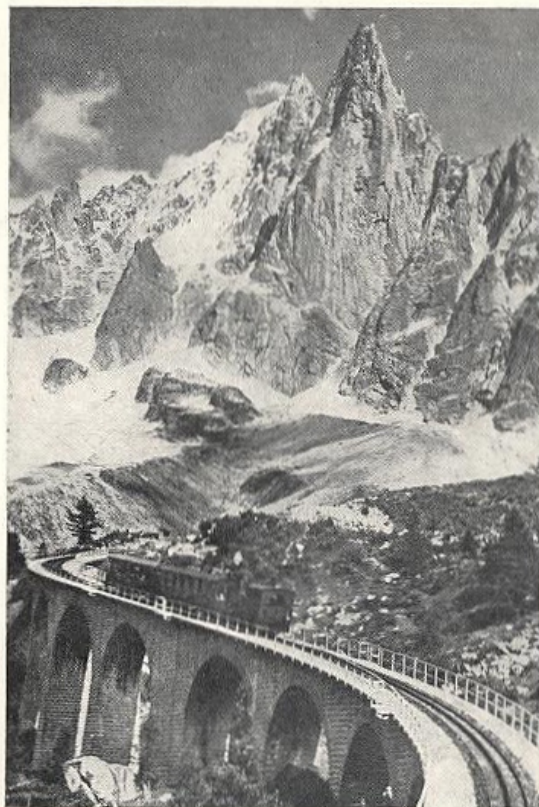
Po privítaní odvedli nás do skladišťa, kde si každý účastník bezplatne mohol vypožičať výstroj, ktorú potreboval: topánky so špeciálnou gumovou podrážkou, aké tu všeobecne používajú miesto kovákov ba i miesto lezečiek.

Popoludní bolo na programe cvič. lezenie na skalách v Ecole descalade. Menovaná skala predstavuje akýsi lom, asi 80 m vysoký, kde všetci začiatočníci robia prvé kroky. Táto škola je tak početne navštevovaná, že mi to pripadlo ako v cirkuse.

Cvičenie bolo prerušené dažďom, takže miesto lezenia cvičili sme povrazovú techniku. Spoznali sme sa s vodcom Lionelom Terray, ktorý tohto roku sliezol obávanú severnú stenu Eigeru. Večer v jedálni stretli sme sa s výpravou poľských horolezcov, s ktorými sme si srdečne pohovorili.

Dňa 6. aug. 1947 bolo *Cvičenie na ľadovci* (Bosson). Cvičilo sa chodenie na mačkách (cramponage) a narábanie s čakanom. Pre nás to bola novota, preto kým sme začali dôverovať desiatim ostrým špicom mačiek a čakanu, mali sme všetci zarosené čelá a spotené košele.

Celý deň striedali sme chôdzu, stúpanie po ľade, rôznymi dolinkami, prudkými

svahmi a komínkami rozrytého ľadovca. Večer bola prednáška Paula Payota „Soznámenie s Alpami“ so svetelnými obrazmi.

Dňa 7. aug. 1947 bolo *cvičenie na skalách* na Aigillet d' Argentier (2080 m). Po teoretickom úvode vlastnej techniky skal. lezenia, sliezali sme vežičky rôznymi cestami. Lezenie bolo zpočiatku pre nás sťažené tým, že boly z ruly a kryštal. bridlice, hladkých a chudobných na chyty. Množstvo puklín umožnilo uplatniť hlavne komínovú techniku so všetkými variáciami. Pozornosť sa venovala i spustu po povraze a hlavne hladkému a rýchlemu narábaniu s povrazom. Družstvo čs. sa držalo vzorne.

Dňa 8. aug. 1947 bolo *pokračovanie v cvičení na Bossonskom ľadovci*. Bolo to zdokonaľovanie vo výstupe a sostupe, po strmých stienkach a komínkoch ľadovca, na mäkkejšej slnečnej strane i v tieni, kde je ľad ako sklo hladký a tvrdý. Strach pomaly ustupoval a prichádzala dôvera v mačky a čakan, takže sme z cvičenia začínali mať radosť a chuť do ďalšej „cramponage“. Večer bola prednáška: Nebezpečenstvo v horách.

Dňa 9. aug. 1947 bolo *cvičenie na skalách na Aigulle de Petit Charmoz*. Bolo to pokračovanie z predchádzajúceho cvičenia. Tvorila sa však skupiny trojek, z ktorých každá podniká túru na vlastnú päšť. Vyrazili sme o 6. hod. zo Chamonix. Lanovkou prekonávame 1000 m vysokú terasu a popod štíty Aig. du Midi, Aig. de Plan, vrstovnicou stúpame cez ľadovce d' Pelerin a Blaiter a Nantillon pod južné steny Petit Charmoru. Počasie nám žičilo, takže po 4 hod. ťažkého lezenia vystúpili sme na vrchol. Tu soznámili sme sa bližšie s okolitými štítmi, z ktorých nás najviac zaujal Grepon a Aig. de la Republique. Strmý, do neba ako prst trčiaci obelisk. Sostup sme robili obyčajnou cestou.

10. aug. 1947 bol všetkými vytúžený deň oddychu, lebo tempo cvičenia i chodenie bolo pre nás nezvyklé. Voľný čas sme využili na prehliadku mesta, blízkeho okolia a cintorína. Našu pozornosť zaujal symbolický pomník s bronzovou doskou, do ktorej sú vryté mená zahynulých horských vodcov od r. 1820.

11. aug. 1947 popoludní bol odchod na vysokohorskú chatu *Refugé du Requin*. Odcestovali sme zubačkou na Montanvers (horský hotel 1914 m) a odtiaľ sme stúpali ľadovcom Merde Glace a Glaciers Taculs na 3½ hodiny vzdialenú chatu. Tu sme sa zdržali tri dni.

12. aug. 1947: *Túra na Aig. du Plan*. Od tretej hodiny rannej trval výstup ľadovcom d' Envers du Plan na Col superrier du Plan 3606 m. 4 hodiny trhlinami ľadovca. Zo sedla po skalách vystúpili sme na Aig. du Plan (3673 m). Krásny výhľad za pekného počasia bol nám odmenou za ťažký výstup ľadovými poliami.

13. aug. 1947 bolo *cvičenie na ľadovci*. Keďže sme neovládali dokonale ľadovcovú techniku, cvičili sme cramponage. Odvažovali sme sa tu už skákať cez ľadovcové trhliny a zdokonaľovali sme sa v kopaní stupov. Polovica našich vodcov zachraňovala do trhliny padnutého lyžiara.

14. aug 1947: *Výstup na Dent du Requin* (3422 m). Výstup od počiatku bol ťažkou skúškou, lebo stále sme prekonávali miesta, stienky a previsy V. až VI. klasifikácie. Počasie bolo pekné s nádhernými pohľadmi po okolitých končiaroch a dolinách. S vrchola 50 m spust po povraze. Najkrajší a najťažší môj výstup.

15. aug. 1947: Účasť na *sviatku vodcov v Chamonix*. Boly to slávnosti jedinečného druhu.

16. aug. 1947: *Výstup na Aig. du Pelierins* (3318 m). Je to vrchol na vedľajšej rázsoche hrebeňa. Túru sme nedokončili a vrátili sme sa tesne zpod vrchola, kde sme sa dostali do previslých a nesleziteľných platién.

17. aug. 1947: Voľno. Kúpanie na plavárni.

18. aug. 1947 podľa programu popoludní sme odišli na *Refugé au Plan de l' Aiguille*. Je to chata na samom okraji Mont-blanskej terasy.

19. aug. 1947: Túra ľadovcom na *Col des Nantillons* (2203 m). Táto túra bola skúškou pohotovosti a obratnosti stúpania ako aj práce s čakanom a povrazom vo voľnom teréne.

20. aug. 1947 celý deň učili sme sa sekať stupy s mačkami na nohách i bez mačiek v strmých ľadových stenách.

21. aug. 1947: *Výstup na Grepon* (3482 m). Túra zčasti ľadovcová, zčasti skalná. Previslé a hladké steny Greponu daly nám veľa roboty, kým sme dosiahli vrchol. Cestou nás chytila snehová búrka. Sostúpili sme obyčajnou cestou po predchádzajúcom 40 m spuste po povraze. Bola to posledná túra. Podvečer sme sišli z chaty do Chamonix.

22. aug. 1947 byly *záverečné skúšky* a bodovanie frekventantov.

Niekoľko poznámok o organizácii kurzu:

Škola mala názov L' Ecole nationale d' alpinisme et de ski a usporiadala ju Fédération française de la Montagne.

Na čele školy bol riaditeľ, ktorý mal tajomníka, hospodára, správcu inventára a hlavne: Cadre technique a inštruktorov.

Cadre technique s direktorom, šéfom vodcov a konferencierom bol dušou školy s technickej stránky. Ôsmi, štátom platení vodcovia boli najlepšie francúzski horolezci.

O teoretickú časť kurzu staral sa konferencier, ktorý prednášal každý deň večer na témy: Poznaj kraj, Horolezectvo a jeho vývoj vo Francii, Nebezpečenstvo v horách, Laviny, Hmly, Počasie, Ľadovcové trhliny, Prievisy, Snehové búrky, Literatúra atď.

Ubytovanie bolo v prenajatom penzione. Za túr bývali sme i na vysokohorských chatách.

Strava bola dobrá, nám trochu nezvyklá. Pred túrami bola starostlivo a včas prichystaná. Na túry sme dostávali veci výživné, nezbytné červené víno a nechýbala ani čokoláda.

Všetci sme sa museli podrobiť domácomu poriadku, na čo dozeral službu konajúci a jeden alebo dvaja frekventanti. Tak napr. nastupovať sa muselo presne, dô-

kladne sa musela vyberať suchá strava a taktiež presne rozdeľovať, udržiavať poriadok v izbe atď. Za previnenie boli tresty: napomenutie, zníženie známky zo správania, vylúčenie.

Vo výučbe postupovalo sa podľa plánu a striedalo sa cvičenie na skalách s cvičením na ladovci.

Chodenie a vystupovanie po ladovci bolo pre nás novinkou, takže sme museli prekonať výcvik od počiatku a to od normálneho chodenia na mačkách až po sliezanie ladových stien pomocou povrazu, skôb a čakana.

V cvičení na skalách sme si museli osvojiť bezchybné narábanie s povrazom, rýchle lezenie, rozhľad a nebojácnosť. Preberalo sa však i naväzovanie, uzly, slučky a ostatné podstatné zásady lezenia ako i vrcholné lezecké problémy s použitím umeľých stupov.

Na konci školy boli záverečné skúšky a bodovanie:

Praktická časť: fyzický fond, vonkajšie lezenie, vnútorné lezenie, odvaha, rozhodnosť na skale, snehu, ľade, sekanie, chodenie na železách, zachádzanie s povrazom, pohotovosť v záchrane, správanie sa.

Teoretická časť: geografia Álp, vedenie túry, výzbroj, výstroj, orientácia, prvá pomoc.

Podľa skúšok 8 frekventantov uznali za inštruktorov. Podľa poradia: Mašek, Francúz Pointet, Benko, Záboj, Hayde, Urban, Sádek atď.

V celkovom bodovaní družstvo Čechoslovákov obsadilo 1. miesto. Škola trvala 3 týždne a vydarila sa s každej stránky, k čomu prispelo nádherné počasie.

Igor Benko.

Zpráva o činnosti Sboru tatranských horolezcov JAMES

Tohoročná činnosť slovenských horolezcov začala sa v prvé dni januárové na Vrbičkom plese. Bratislavská skupina Jamesu usporiadala tu vianočný, rekreačnolyžiarsky tábor, ktorý sa podaril, i keď počasie pre mimoriadne oteplenie bolo krajne nepriaznivé.

V marci t. r. boli poverení členovia Jamesu technickým a administratívnym vedením horolezeckého kurzu pre inštruktorov zimného horolezectva. Oficiálnym usporiadateľom tohto kurzu bolo Povereníctvo školstva a osvedy. Za nepriazniveho počasía zúčastnilo sa 30 frekventantov. Časté fujavice, prachový sneh a nízke nočné teploty nedovolili podnikat' technicky náročnejšie výstupy. Nálada účastníkov však ničím nebola narušená a pri všetkých ťažkostiach vykonalo sa 13 peknych túr. Teoretická časť, prednáškovovo-debatná sa uskutočnila presne podľa predbežného programu.

Nasledujúce jarné nedele boli venované cvičeniam na vápencoch jednotlivých krajov Slovenska. Len bratislavská skupina zaznamenala 16 takýchto jarných a letných sobotno-nedeľných výstupov.

Bratislavská skupina tradične sa schádzala každú stredu večer na pracovných a debatných schôdzkach v miestnostiach KSTL v Redute.

Od včasnej jari vyjednávali bratislavskí Jamesáci výmenné, zahraničné zájazdy do alpských európskych štátov. Z mnohých dojednaní, pre neprekonateľné ťažkosti, uskutočnil sa dal len zájazd do Juhoslávie. Naše povereníctvo a juhoslávské ministerstvá povolili výmenu 30-tich horolezcov v ľubovoľných časových odstupoch. Záujemci boli rozdelení na tri skupiny po 10-tich účastníkoch. Zájazd prvej a druhej skupiny sa uskutočnil, tretia pre náhle politické zmeny nedostala už vycestovacie povolenia.

Prvá skupina v počte 10-tich účastníkov ocestovala z Bratislavy 29. júna cez Viedeň, krásny Semering, Štýrsky Hradec a Maribor do Ljublane. Slovinskí horolezci